خبر

تسهیلات مسکن افزایش یافت

بانک مسکن از افزایش انواع تسهیلات مسکن اعم از خرید مسکن انفرادی، خرید مسکن زوجین و جماله در تهران و شهرستان‌ها خبر داد.

به گزارش زمان به نقل از روابط عمومی بانک مسکن، تسهیلات خرید مسکن در تهران، برای املاکی که حداکثر تا ۲۵ سال عمر کرده‌اند به مبلغ ۴۰۰ میلیون تومان و برای املاکی که ۲۵ تا ۳۰ سال عمر دارند، به ۳۲۰ میلیون تومان افزایش پیدا کرد. همچنین تسهیلات خرید مسکن انفرادی در مراکز استان و شهرستان‌هایی که بیش از ۲۰۰ هزار نفر جمعیت دارند به مبلغ ۳۲۰ میلیون تومان برای املاک ۲۵ ساله و ۲۴۰ میلیون تومان برای املاک ۲۵ تا ۳۰ سال افزایش یافت. این تسهیلات در سایر مناطق به ترتیب برای املاک ۲۵ و ۲۵ تا ۳۰ سال، به مبلغ ۲۴۰ و ۱۶۰ میلیون تومان تغییر پیدا کرد. تسهیلات خرید مسکن برای زوجین نیز در تهران برای املاکی که حداکثر ۲۵ سال عمر دارند، ۸۰۰ میلیون تومان و برای املاکی که ۲۵ تا ۳۰ سال سن دارند، ۶۴۰ میلیون تومان شد. زوجینی که در مراکز استان و شهرستان‌های بالای ۲۰۰ هزار نفر جمعیت زندگی می‌کنند از این پس می‌توانند برای بناهای ۲۵ ساله ۶۴۰ میلیون تومان و برای بناهای ۲۵ تا ۳۰ ساله ۴۸۰ میلیون تومان تسهیلات دریافت کنند. این تسهیلات در سایر مناطق برای ساختمان‌های ۲۵ و ۲۵ تا ۳۰ ساله به ترتیب به مبالغ ۴۸۰ و ۳۲۰ میلیون تومان تغییر یافت. تسهیلات جماله نیز بدون هیچ قید و شرطی در همه مناطق و برای همه املاک، ۱۶۰ میلیون تومان شد.

خصوصی سازی یکی از پایه‌های اصلی مهار تورم و رشد تولید

کارشناس بازار سرمایه گفت: «مهار تورم» و «رشد تولید» از مسیر خصوصی سازی می‌گذرد. خصوصی سازی یکی از پایه‌ها و ستون‌های مهار تورم و رشد تولید است.

به گزارش زمان به نقل ازصدا و سیما، علی مظفری افزود: در راستای شعار سال؛ «مهار تورم» و «رشد تولید»، طبق مصوبه مجلس، در سال ۱۴۰۲ باید ۲۰۸ بنگاه و شرکت دولتی واگذار و ۱۰۸ هزار میلیارد تومان هم از فروش دارایی‌ها و مستغلات دولت، احصاء شود. وی تصریح کرد: زمانیکه دولت بنگاه‌های اقتصادی و بنگاه‌های تجاری خود را به بخش خصوصی واگذار می‌کند، اگر «قوانین و مقررات دست و پا گیر»، «تورم افسارگسیخته» و «بحران ارزی» نباشد، بخش خصوصی برای افزایش تولید، کیفیت و صادرات، قطعاً می‌تواند که از نیروی متخصص و کارگر ماهر بیشتری استفاده کند و اشتغالزایی بیشتری داشته باشد و خط تولید را افزایش بدهد. این کارشناس بازارهای مالی ادامه داد: وقتی تولید بالا برود و محصول و عرضه افزایش پیدا کند، بازار رقابتی شده و تقاضاها را پوشش می‌دهد و می‌تواند با محصولات خارجی رقابت کند. مظفری با اشاره به اینکه، چون عرضه زیاد است، قیمت تمام شده کاهش می‌یابد، تأکید کرد: خصوصی سازی می‌تواند به عنوان عاملی مهم جهت مهار تورم و رشد تولید اثرگذار باشد.

دریافت مالیات از سود سپرده‌ها محدود به سال ۱۴۰۱ است

طبق اعلام وزارت اقتصاد، رفع معافیت سود سپرده‌های اشخاص حقوقی از معافیت مالیاتی، مصوب مجلس در قانون بودجه ۱۴۰۱ است و این حکم در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ مصوب نشده است.

به گزارش زمان به نقل ازمهر، وزارت امور اقتصادی و دارایی اعلام کرد که رفع معافیت سود سپرده‌های اشخاص حقوقی از معافیت مالیاتی، مصوب مجلس در قانون بودجه ۱۴۰۱ است و موضوع تازه‌ای نیست بلکه پایان سال ۱۴۰۰ مصوب شده است.

این گزارش می‌افزاید، در آن زمان قانون گذار با هدف انتقال سرمایه‌های سپرده‌شده شرکت‌ها از حساب‌های بانکی به چرخه اقتصاد و تولید در جریان بررسی بخش‌های درآمدی لایحه بودجه ۱۴۰۱، بند (ض) تبصره ۶ را تصویب کردند؛ بر اساس این قانون مصوب در سال ۱۴۰۱ حکم بند (۲) ماده (۱۴۵) قانون مالیات‌های مستقیم در خصوص اشخاص حقوقی به استثنای صندوق توسعه ملی، صندوق نوآوری و شکوفایی، بیمه مرکزی ایران، شرکت‌های بیمه بازرگانی، صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی ساختمان، صندوق بیمه محصولات کشاورزی، صندوق‌های بازنشستگی و صندوق تأمین خسارت‌های بدنی، جاری نیست. مطابق با بند ۲ ماده ۱۴۵ قانون مالیات‌های مستقیم «سود یا جوایز متعلق به حساب‌های پس‌انداز و سپرده‌های مختلف نزد بانک‌های ایرانی یا مؤسسات اعتباری غیربانکی مجاز» معاف از مالیات بود. این معافیت البته موجب شده بود تا برخی شرکت‌ها بخشی از منابع مالی خود را به‌جای سرمایه‌گذاری و توسعه فعالیت‌ها، در حساب‌های بانکی سپرده کرده و از آن سود دریافت می‌کردند. این لغو معافیت با هدف ایجاد انگیزه در مدیران شرکت‌ها برای سرمایه‌گذاری در تولید و توسعه کسب‌وکار بود تا از انحراف مسیر سرمایه جلوگیری کرده و موجب هدایت آن به سمت تولید شود و اجرای این حکم البته فقط به سال ۱۴۰۲ و درآمدهای همین سال محدود شد چرا که این حکم در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ مصوب نشده است.

لزوم ایجاد بانک اطلاعاتی تشکل‌های کارگری و کارفرمایی؛

انتقاد از بی‌توجهی فعالان اقتصادی به تشکل گرایی

مدیرکل سازمان‌های کارگری و کارفرمایی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفت: باید یک بانک اطلاعاتی واحد در سطح ملی ایجاد شود تا مراجع ثبت تشکل‌ها اطلاعات خود را با یکدیگر به اشتراک بگذارند و با نگاه هم‌افزایی در حل مسائل، مانند مهار تورم و رشد تولید به دولت کمک کنند.

به گزارش سرویس اقتصادی زمان – سعید حیدری، سید فخرالدین نژاد موسوی اظهار داشت: قانون‌گذار مطابق تنوع در فعالیت‌های بخش خصوصی و در جهت تسهیل و تسریع در توسعه کشور، مراجع مختلفی را برای ثبت انواع تشکل‌ها در قالب شرکای اجتماعی و اقتصادی دولت تعریف کرده است و این مهم دلیلی برای برتری نیست، بلکه امکانی برای هم‌افزایی اصولی در عرصه‌های گوناگون است. وی با بیان اینکه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی برای تشکل‌های کارگری و کارفرمایی مجوز تاسیس و فعالیت صادر می‌کند، توضیح داد: تشکل‌های این حوزه با محوریت اصل سه جانبه‌گرایی یعنی ارتباط و همکاری میان دولت، کارفرمایان و کارگران فعالیت می‌کنند و به دلیل تنوع، گستردگی و فراگیری در حوزه‌های مختلف اقتصادی می‌توانند در شوراها، مجامع، کمیته‌ها، ستادها و کمیسیون‌های مختلف برای دولت بازوی اثرگذار باشند و با حمایت و تعامل نزدیک دولت در عرصه‌های بین‌المللی موثر واقع شوند، که تحقق این مهم نیازمند توجه بخش‌های مختلف حاکمیت و دولت به ظرفیت بالای نیروی انسانی فعال در این حوزه است. مدیرکل سازمان‌های کارگری و کارفرمایی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تصریح کرد: این نگاه عمیق و اثربخش، در منویات دامهانه رییس جمهور و همچنین دستورات و راهبردهای وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی به خوبی متبلور است و روز به روز شاهد همگرایی بیشتر در بخش‌های مختلف دولت در این زمینه هستیم. نژاد موسوی در تشریح نقش و جایگاه تشکل‌هایی که مرجع ثبت آنها اتاق‌های بازرگانی و اصناف هستند، گفت: اتاق بازرگانی مرجع ثبت انجمن‌هایی است که نقش مهمی در توسعه دارند و اعضای آنها به واسطه کارت بازرگانی دارای اعتبار می‌شوند و اتاق‌های اصناف مرجع ثبت اتحادیه‌های صنفی هستند و اتحادیه‌ها به دلیل اینکه بخشی از وظایف و مأموریت‌های دولت به ایشان تفویض شده از توان اجرایی برخوردار هستند و تفاوت آنها با انجمن‌ها این است که عضویت در اتحادیه‌ها اجباری است و فعالان صنفی از بـدو شروع کار عضو اتحادیه شده و مجوز فعالیت دریافت می‌کنند. وی در خصوص ساختار تشکل‌هایی که در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ثبت می‌شوند، توضیح داد: عضویت در انجمن‌های کارفرمایی که در این وزارتخانه ثبت می‌شوند، محدودیت ندارد و علاوه بر اعضایی که دارای کارت بازرگانی هستند فعالان اقتصادی که به دلیل نوع و حوزه فعالیت نیازی به کارت بازرگانی ندارند نیز می‌توانند در این انجمن‌ها عضو شوند. نژاد موسوی با بیان اینکه دید بلند قانون‌گذار به موضوع تشکل‌ها تفاوت و تبعیض میان فعالان اقتصادی را به حداقل رسانده و در واقع بیانگر این مهم است که قانون فرصت برابر برای همه فعالان اقتصادی ایجاد کرده است، مطرح کرد: با این شرایط فعالان اقتصادی می‌توانند در کنار یکدیگر ضمن حل مسائل اقتصادی و اجتماعی کشور به رتق و فتق امور خود نیز بپردازند. این همگرایی معنادار سبب می‌شود تا بنگاه‌های اقتصادی، فعالان اجتماعی، کارآفرینان، کارگران، کارفرمایان بتوانند دغدغه‌های مشترک و مسائل خود با دولت را بررسی و حل و فصل کنند. وی در تشریح ظرفیتی که وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی برای تشکل‌ها فراهم می‌کند، گفت: در شرایطی که تولید محصولات مختلف در حوزه‌های کشاورزی، صنایع غذایی و به ویژه محصولاتی که در سبد خانوار مهم و اساسی تلقی می‌شوند از اهمیت بالایی برخوردار است، انسجام بخشی به این کنشگران همواره مورد توجه بوده و از این رو تشکل‌های مرتبط در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی شکل می‌گیرند تا تمامی فعالان در این بخش‌ها را تحت پوشش خود قرار داده و با ایجاد وحدت رویه و همکاری و همراهی اعضا، نیاز کشور را تأمین کنند، فرصت و ظرفیتی که تقریباً در هیچ یک از مراجع دیگر صدور مجوز تأسیس و تشکیل تشکل‌ها وجود ندارد که امکانی فراهم شود، که تمام حلقه‌های تامین و تولید یک محصول در قالب شرکای اجتماعی در یک تشکل حضور داشته باشند. وی با انتقاد از بی‌توجهی به مفهوم و اهداف تشکل‌گرایی، تشکل یابی و ایجاد اعتباربخشی به تشکل‌ها از سوی بخشی از فعالان اقتصادی، تاکید کرد: گذشته از اتحادیه‌ها که عضویت در آنها اجباری است، هنوز بسیاری از بنگاه‌های اقتصادی فعال در کشور نسبت به عضویت در انجمن‌های مرتبط مقاومت دارند در حالی که انجمن‌ها می‌توانند در بسیاری از امور به اعضا کمک کرده و موانع پیش روی کسب و کار را حذف یا تعدیل کنند. نژاد موسوی ادامه داد: ضعف در حوزه تشکل‌گرایی تنها به این موضوع ختم نشده و متاسفانه در حوزه دانش و اطلاعات تشکلی نیز با خلأهای جدی روبرو هستیم چنانکه شاهد هستیم حتی بسیاری از فعالان و بعضاً معدودی از مسئولان مرتبط با خلأ اطلاعات روبرو هستند و این ضعف در عملکرد ایشان نیز نمود پیدا می‌کند. نژاد موسوی افزود: در حالی که تمامی مراجع ثبت تشکل‌ها دارای بانک اطلاعاتی هستند به نظر می‌رسد باید یک بانک اطلاعاتی واحد در سطح ملی ایجاد شود تا مراجع ثبت تشکل‌ها اطلاعات خود را با یکدیگر به اشتراک بگذارند و حسب مورد با نگاه هم‌افزایی در حل مسائل، مانند مهار تورم و رشد تولید به دولت کمک کنند. وی گفت: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به عنوان یک دستگاه فرا بخشی می‌تواند به گونه‌ای به این مهم جامه عمل بپوشاند که همه فعالان حوزه‌های اقتصادی و اجتماعی در هر سطحی از فعالیت به طور عادلانه از ظرفیت‌های موجود بهره‌مند شوند و به صورت واحد و هماهنگ، همراه دولت و نظام، گذر از پیچ تاریخی مورد اشاره مقام عظمای ولایت (مدظله‌العالی) را آسان کنند.

دهک بندی یارانه بگیران تغییر می کنند

معاون رفاه و امور اقتصادی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی اعلام کرد: تا امروز دهک‌های جامعه نسبت به مرحله قبل تغییر نکرده است، اما به‌زودی داده‌های جدید خود را اعمال می‌کنیم.

به گزارش زمان به نقل ازتسنیم، معاون وزیر کار در برنامه «میز اقتصاد» با موضوع بررسی آخرین وضعیت طرح کالابرگ الکترونیکی در پاسخ به این سؤال که این مرحله جدید با مرحله قبلی چه تفاوتی دارد؟ اعلام کرد: ما یک سبدی را مطرح کرده بودیم که بازده قلم داشت و تعداد و حجم آن مشخص بود و ما می‌توانستیم از آن استفاده کنیم. مبنای قیمت‌های این سبد سال ۱۴۰۱ است و هر چه تورم به این سبد کالایی بخورد دولت این تورم را پوشش می‌دهد. این سبد به صورت دائم با یک عدد مشخص بسته شده است. در سال گذشته ارز ترجیحی حذف شد و مبلغ یارانه برای سه دهک اول ۹ برابر شد و به چهارصد هزار تومان تبدیل شد. برای اینکه ما بتوانیم یک شبکه توزیعی معقول ایجاد کنیم باید قیمت‌ها را در سال ثابت کنیم. وی با بیان اینکه ما در جلسه قبلی قصد داشتیم نسبت منصفانه‌ای از تورم را در این سبد پوشش دهیم، گفت: اگر قیمت کالاها بالا رود این تورم توسط دولت پوشش داده خواهد شد و این مبنا ثابت خواهد ماند. حبوبات در این سبد یک بسته ۱۲۰۰ گرمی است که به هر نفر اختصاص پیدا می‌کند. بهای کالایی که تورم بخورد مابه‌التفاوت جبران خواهد شد. گوشت مرغ به ازای هر نفر دو کیلوگرم است. او تأکید کرد: دهک‌ها نسبت به مرحله قبل تغییر نکرده است و ما به زودی داده‌های جدید خود را اعمال می‌کنیم و تغییر دهک را خواهیم داشت. از اکنون تا ماه آینده تغییری ایجاد نخواهد شد. یک سوم جمعیت کشور در همین سه دهک قرار دارند. عسگریان درباره افق پیش‌روی طرح گفت: ما با یک پوشش ملایم در حال حرکت هستیم. اکنون حدود یک میلیون خانوار استفاده کرده‌اند، این اراده واقعی است و شیب تاکنون قابل قبول است که استقبال خوب بوده است. مردم آزادی عمل دارند و مردم اختیار دارند که از کالابرگ و سبد غذایی استفاده کنند یا در جای دیگری استفاده کنند. فروشگاه‌ها تعدادشان از شصت و هشت هزار به نود هزار افزایش یافته است. ما تعداد فروشگاه‌ها را افزایش دادیم و تجهیزات را کامل کردیم. سیستم به‌صورت طبیعی همه کارها را انجام می‌دهد. دست مردم بازتر شده است و تسهیلاتی در طرح برای آن‌ها صورت گرفته است. ما امیدواریم که بتوانیم تا دهک پنج حرکت کنیم و ما باید نقاط مبهم را کشف کنیم و آن‌ها را رفع کنیم. نشان تجاری برای پنیر و ماست و... تفاوتی ندارد و حجم و مقدار آن یکسان است.

کار هست، کارگر نیست

دبیر کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگران کشور با اشاره به اینکه کار هست اما کارگر نیست گفت:این روزها کارگران به دنبال کار ایده آل از نظر درآمدی هستند و حاضر به فعالیت تحت ضوابط مشخص نیستند.خط تولید کارخانه‌ها نیاز به کارگر دارد ولی پیدا نمی شود.

به گزارش زمان به نقل ازتسنیم، هادی ابوی، دبیر کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگران کشور با اشاره به اینکه در حال حاضر شغل هست اما شاغل نیست گفت: متأسفانه به دلایلی مانند حقوق کم، نیروی کار تمایلی به کار کردن ندارد.

بارها از سوی کارفرما درخواست نیرو داده اند اما نیروی کار قبول نمی کند. وی ادامه داد: بسیاری از کارفرمایان تمایل دارند که حقوقی بالاتر از حقوق وزارت کار را پرداخت کنند اما نیروی کار جذب کنند.

نیروی کار با تغییرات در بازار کار ترجیح می دهد که به سمت مشاغل نوین مانند مشاغل مجازی و اینترنتی برود. نیروی کار تحصیل کرده ما در راستای فرهنگ کار متأسفانه حاضر به فعالیت در خط تولید کارخانه ها نیستند، ترجیح می دهند با دانش خود در مشاغلی که درآمد بیشتر دارد مشغول کار شوند. به همین دلیل شرایط عرضه و تقاضای نیروی کار نسبت به گذشته تغییر کرده است. دبیرکانون عالی انجمن های صنفی کارگران کشور بیان کرد: باید فرهنگ کار اصلاح شود. در حال حاضر جوانان به فکر این هست که درآمد بیشتری داشته باشند. به همین دلیل حاضر به اینکه سر ساعت مشخص تحت قوانین و ضوابط مشخص مشغول کار شوند نیستند.

نماینده کارگران در شورای عالی کار افزود: در حال حاضر منظور از کار بهتر این نیست که کارگر استراحت بیشتر داشته باشد و جایگاه کاری اش بالاتر باشد، بلکه بیشترین بحث کارگر درآمد است. یعنی درآمد کارگر به گونه‌ای باشد که بتواند زندگی اش را تأمین کند. اصلاح بعضی موارد از تأمین اجتماعی و قانون کار در بهبود فرآیند کار مهم است. وی ادامه داد: درحال حاضر مشاهده می‌کنیم که کارفرمایان شغل را ایجاد کرده اند، اما نیروی کاری برای شغل وجود ندارد، این شغل برگرفته از معیشت است. معیشت کارگران باید واقعی دیده شود.

واقعیت جامعه این است که هزینه سبد معاش کارگر حدود ۱۵ تا ۱۶ میلیون تومان است. از آنجایی که چنین درآمدی برای یک کارگر در یک شغل دیده نمی‌شود، به صورت اجباری کارگر مجبور است مدام به دنبال شغلی باشد که درآمد بهتری داشته باشد.

بازیابی جایگاه پول ملی از طریق حاکمیت ریال

معاون اول رئیس جمهور گفت: از طریق حاکمیت ریال، پول ملی جایگاه خود را در برابر ارزهای خارجی بازمی یابد.

به گزارش زمان به نقل ازتسنیم، در ششمین جلسه شورای اقتصاد به ریاست محمد مخبر معاون اول رئیس جمهور برگزار شد، عملکرد سه ماهه دولت در خصوص مصوبه تحقق شعار سال ۱۴۰۲، اهم اقدامات انجام شده در خصوص برنامه مهار تورم و رشد تولید، گزارش پیشرفت طرح حکمرانی ریال و سه پیشنهاد دستگاه های مختلف بررسی، تصمیم گیری و مصوب شد.

مخبر در این جلسه با اشاره به نام گذاری سال جاری با عنوان «مهار تورم و رشد تولید» و تعیین معیارهای کمی برای رسیدن به اهداف محقق شده در سال جاری اظهار داشت: تدوین مصوبه تحقق شعار سال ۱۴۰۲ و تعیین اقدامات دستگاه های مختلف در نوزده بند در خصوص برنامه مهار تورم و رشد تولید نشانگر عزم جدی دولت در راستای اجرای تأکیدات رهبر معظم انقلاب است.

وی پس از شنیدن گزارش پیشرفت طرح حکمرانی ریال از سوی بانک مرکزی بر ضرورت همکاری تمامی دستگاه های دولتی و در اختیار قرار دادن اطلاعات مورد نیاز به بانک مرکزی تأکید کرد و گفت: از طریق حاکمیت ریال، پول ملی جایگاه خود را در برابر ارزهای خارجی بازمی یابد.

معاون اول رئیس جمهور گفت: اصلاح بعضی موارد از تأمین اجتماعی و قانون کار در بهبود فرآیند کار مهم است. وی ادامه داد: درحال حاضر مشاهده می‌کنیم که کارفرمایان شغل را ایجاد کرده اند، اما نیروی کاری برای شغل وجود ندارد، این شغل برگرفته از معیشت است. معیشت کارگران باید واقعی دیده شود.

که وزرای اقتصاد، جهاد کشاورزی، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، صمت، نفت و روسای سازمان انرژی اتمی، سازمان برنامه و بودجه، بانک مرکزی، دو تن از نمایندگان مجلس شورای اسلامی و مسئولان دستگاه های مربوطه حضور داشتند، دستور داد مصوبات و اقدامات مورد نیاز برای اجرای طرح حکمرانی ریال با مشخص شدن وظایف سازمان های مختلف هر چه سریعتر تهیه و تدوین شود.

سرمقاله

زنگ خطر نرخ بیکاری در جوانان

زهرا علی‌اکبری

نرخ مشارکت زنان در بازار کار ایران کمتر از یک چهارم نرخ مشارکت زنان در اقتصادهای توسعه یافته و کمتر از نصف نرخ مشارکت زنان ترکیه‌ای است و برآوردها نشان می‌دهد نرخ بیکاری زنان در ایران هفتاد درصد بالاتر از مردان است.

بازار کار ایران به واسطه بحران‌های اقتصادی با شرایط نامتعارفی روبروست. هر چند دولت سیزدهم در گزارش‌های اخیر خود تک رقمی شدن نرخ بیکاری در ایران را یکی از دستاوردهای مورد استناد می‌داند اما بررسی اجمالی بازار کار نشان از آن دارد که نه تنها سهم زنان از بازار کار و نرخ مشارکت آنها پایین است بلکه در کل مشارکت اقتصادی در ایران پایین‌تر از استانداردهای جهانی و حتی کشوری چون ترکیه ارزیابی می‌شود . بر اساس آخرین آمارهای ارائه شده از سوی مرکز آمار ایران نرخ بیکاری در کشور در سال ۱۴۰۱ با کاهشی در محدوده ۰.۲ واحد درصد به ۹ درصد رسیده است. نکته مهم اینجاست که در همین گزارش تاکید شده است در سال گذشته ۴۰.۹ درصد جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر از نظر اقتصادی فعال بوده‌اند، یعنی در گروه شاغلان یا بیکاران قرار گرفته‌اند. بررسی تغییرات نرخ مشارکت اقتصادی حاکی از آن است که این نرخ نسبت به سال قبل (۱۴۰۰) تغییری نداشته است. جمعیت شاغلین ۱۵ ساله و بیشتر در سال ۱۴۰۱، برابر با ۲۳ میلیون و ۷۱۶ هزار نفر بوده که نسبت به سال قبل بیش از ۲۶۸ هزار نفر افزایش یافته است. یافته‌های گزارش منتشر شده از سوی آکادمی دانایان با امضای حسین عبده تبریزی نشان می‌دهد مقایسه نرخ مشارکت نیروی کار در اقتصاد ایران با سایر کشورها نظیر آمریکا، آلمان و ترکیه حاکی از پایین بودن نرخ مشارکت در ایران است. نرخ مشارکت در ایران در شرایطی در محدوده ۴۰ درصدی است که نرخ مشارکت نیروی کار در اقتصادی چون اقتصاد ترکیه ۵۱ درصد است. این نرخ در آلمان ۶۱ و در امریکا ۶۲ درصد برآورد شده است .

پایین بودن نرخ مشارکت نیروی کار در ایران به پایین بودن شدید نرخ مشارکت زنان در بازار کار ایران بازمی‌گردد. نرخ مشارکت زنان در بازار کار ایران بسیار پایین و در حدود ۱۳ درصد است. این مقدار کمتر از یک چهارم نرخ مشارکت زنان در اقتصادهای توسعه یافته و کمتر از نصف نرخ مشارکت زنان ترکیه‌ای است.

با وجود این نرخ مشارکت مردان در اقتصاد ایران و ترکیه بیشتر از دو کشور امریکا و آلمان است. به این ترتیب کاهش نرخ مشارکت زنان، مشارکت کلی نیروی کار در ایران و ترکیه را بسیار کاهش داده است. در این گزارش تاکید شده است روند تغییرات نرخ مشارکت را می‌توان در سه دورهٔ متفاوت بررسی کرد: دورهٔ اول، سال های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۲ که نرخ مشارکت نزولی است؛ دورهٔ دوم، سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸ که نرخ مشارکت صعودی است؛ و دورهٔ سوم، از سال ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۱ که نرخ مشارکت روند نزولی دارد.

ذکر این نکته ضروری است که طی این سه دوره، جمعیت در سن کار (۱۵ ساله و بیشتر) همواره در حال افزایش بوده است، لذا نزولی بودن نرخ مشارکت به معنی رشد نامتناسب جمعیت فعال و عدم ورود جمعیت مولد به بازار کار است. بررسی آمارها نشان می‌دهد که جمعیت فعال در حد فاصل سال های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۲ به صورت مطلق ثابت مانده است.

عدم افزایش جمعیت فعال در نیمهٔ دوم دههٔ هشتاد به معنی تصمیم بخشی از جمعیت جوان بر عدم ورود به بازار کار بوده است. این اتفاق همزمان با افزایش تقاضا برای تحصیلات عالی و توسعهٔ گستردهٔ آموزش در مقاطع عالی تحصیلی است. به عبارت دیگر این رخداد باعث شده تا ارتباط کیفیت تحصیلات با نیازهای بازار کار تا حدود زیادی قطع گردد.

بر این اساس کاهش نرخ مشارکت مفهوم بیکاری در ایران و استناد به نرخ بیکاری را نیز دستخوش تغییر کرده است. در این گزارش تاکید شده است: نرخ بیکاری ایران در دو دههٔ گذشته به صورت میانگین حدود ۱۰ درصد بوده است. با توجه به نرخ مشارکت پایین زنان، روند نرخ بیکاری در ایران متأثر از نرخ بیکاری مردان است. نرخ بیکاری زنان و مردان به طور معمول روند مشابهی دارد، لیکن نرخ بیکاری زنان حدود ۹ درصد بالاتر از نرخ بیکاری مردان است.

در دوره‌هایی که شرایط اقتصادی نامساعد بوده است یعنی در سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۲،و سال های ۱۳۹۹ تا ۴۰۱ ،از همبستگی این دو نرخ کاسته شده و گاهی دو نرخ رابطهٔ منفی با یکدیگر داشته‌اند. این بدان معناست که وقتی اقتصاد ایران با بحران مواجه می‌شود، و این بحران به بنگاه و خانوارها تسری می‌یابد، زنان اولین قربانیان آن هستند.

توجه به بیکاری جوانان بسیار مهم و شاخصی مجزا برای پیش‌بینی آینده است. نرخ بیکاری جوانان ۱۸ تا ۳۵ سال در ایران بسیار بالاست. نرخ بیکاری جوانان بیش از ۱۶ درصد، نرخ بیکاری مردان جوان ۱۳ درصد و نرخ بیکاری زنان جوان ۲۸ درصد است. نرخ بیکاری جوانان به صورت میانگین ۷ درصد از نرخ بیکاری معمول بالاتر است. در سایر کشورهای مورد بررسی نیز این تفاوت در نرخ بیکاری کل با نرخ بیکاری جوانان دیده می‌شود، با این تفاوت که فاصلهٔ این دو نرخ بیکاری در اقتصادهای توسعه یافته کمتر از ۴ درصد است. نرخ بیکاری در ایران حدودا دو برابر اقتصادهای توسعه یافته است.

در این حوزه نیز نرخ بیکاری را می‌توان برای زنان و مردان به تفکیک مقایسه کرد. نرخ بیکاری زنان و مردان کشورهای آلمان و امریکا در یک سطح است و حتی در اکثر سال‌ها نرخ بیکاری زنان کمتر از مردان است، اما نرخ بیکاری زنان ایرانی بسیار بیشتر از نرخ بیکاری مردان است.

به طور میانگین نرخ بیکاری زنان ۷۰ درصد بیشتر از نرخ بیکاری مردان است. این بدان معناست که علاوه بر آن که نرخ مشارکت زنان در اقتصاد ایران نسبت به اقتصادهای توسعه یافته بسیار پایین‌تر است، تعداد بیشتری از زنان ایرانی که خواهان ورود به بازار کار هستند در یافتن شغل مناسب ناموفقند.

به این ترتیب توجه به این نکته ضروری است که واقعیت پایین بودن نرخ مشارکت و این حقیقت که عده زیادی از مردم کار نمی‌کنند و از جستجوی کار ناامید شده‌اند بسیار مهمتر از آن است که نرخ بیکاری ۹ درصد باشد یا یازده درصد. در نهایت بازار کار ایران با بحرانی جدی روبروست.

عدم اشتغال‌زایی اقتصاد، نسبت وابستگی بالا، نرخ مشارکت پایین زنان و نرخ بیکاری بالای زنان در کنار نرخ بیکاری بالای جوانان از مهمترین بحران‌های بازار کار در ایران محسوب می‌شوند.

Alborz.payam@gmail.com